

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קסט

ערב שבת קודש
פרשת וישלח
ט"ז בכסלו התשע"ז

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ז בכסלו ה'תשע"ז - כ"ג בכסלו ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ה'	ט"ז בכסלו	הלי חמץ ומצה פרק ה-ז.	הלי נזקי ממון פרק ט.	מל"ת ר. רא. מ"ע קנח.
ש"ק	י"ז בכסלו	פרק ח. נוסח ההגדה. הלי שופר וסוכה ולולב.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק י.	מ"ע קנו. ספר משנה תורה סוף הלכות חמץ ומצה: נוסח ההגדה. מ"ע קע.
א'	י"ח בכסלו	פרק ג-ה.	פרק יא.	מ"ע קסח.
ב'	י"ט בכסלו	פרק ו-ח.	פרק יב.	מ"ע קסט.
ג'	כ' בכסלו	הלי שקלים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יג.	מ"ע קעא.
ד'	כ"א בכסלו	פרק ד. הלי קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יד.	מ"ע קעא. קנג.
ה'	כ"ב בכסלו	פרק ג-ה.	הלי גניבה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קנג.
ו'	כ"ג בכסלו	פרק ו-ח.	פרק ב.	מ"ע קנג.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.05	4.38.0	12.06	11.36	9.04	6.42	5.39	5.17	4.29	ו', ט"ז בכסלו
5.05	4.38.4	12.07	11.37	9.04	6.43	5.40	5.18	4.29	ש"ק, י"ז בכסלו
5.06	4.38.8	12.07	11.37	9.05	6.44	5.41	5.18	4.30	א', י"ח בכסלו
5.06	4.39.2	12.08	11.38	9.05	6.44	5.41	5.19	4.30	ב', י"ט בכסלו
5.06	4.39.7	12.08	11.38	9.06	6.45	5.42	5.19	4.31	ג', כ' בכסלו
5.07	4.40.2	12.09	11.39	9.06	6.45	5.42	5.20	4.31	ד', כ"א בכסלו
5.07	4.40.7	12.09	11.39	9.07	6.46	5.43	5.20	4.32	ה', כ"ב בכסלו
5.08	4.41.2	12.10	11.40	9.07	6.46	5.43	5.21	4.32	ו', כ"ג בכסלו

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
5:18	4:02	5:19	4:16	5:17	4:05	5:21	4:20	5:21	4:21
5:21	4:05	5:22	4:19	5:20	4:08	5:25	4:24	5:25	4:25

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793-7474-ISSN

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

המשיח 'ירכב' על ה'חומר'

מדוע קשר יעקב אבינו ברמז את הגאולה לחמור? • ומה ההבדל בין השימוש בחמור שנאמר באברהם, במשה ובמשיח? • כיצד ייתכן שדווקא במצב ש"לא זכו" ישיגו עילוי למעלה מבחינת יחידה שבנפש? • כך פועלים שה'חמור' לא יעלים ולא יסתיר, אלא יוביל את האדם למחוז הפצו • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

יעקב לא פעלה עדיין שבירת ("עם האָט נאָך ניט דורכגעבראַכן") חומר (חומריות וגסות) העולם, שמשחית ויכול כבר לבוא למטה מעשרה טפחים.

ב. ואינו מובן: למה רמז יעקב את הגאולה העתידה בעניין ה"חמור" דווקא? הרי איתא בגמרא⁷: "כתיב⁸ וארו עם ענני שמיא גו', וכתוב עני ורוכב על חמור⁹ – זכו, עם ענני שמיא, לא זכו, עני ורוכב על חמור".

ועל פי זה קשה יותר: עניין זה שיעקב היה מוכן לגאולה העתידה, היה מצד שלימות עבודתו – "זכו", ואם כן, למה רמז את משיח (לא בעניין של "עני", אלא) בעניין "רוכב על חמור" דווקא?

ג. בפרקי דרבי אליעזר¹⁰ איתא שהחמור שנאמר במשיח "עני ורוכב על חמור", הוא החמור שנאמר

א. [.] על פי זה יובן גם מה שכתוב בפרשת השבוע דאזלינן מיניה, פרשת וישלח: "וישלח יעקב מלאכים גו' אל עשו", וצוה להם להודיעו "ויהי לי שור וחמור גו'¹¹, ואיתא במדרש²: "חמור זה מלך המשיח, שנאמר עני ורוכב על חמור". והעניין בזה:

רבינו הזקן, בעל השמחה, מבאר בתורה אור³, שיעקב שלח להודיע לעשו, שלאחרי עבודתו עשרים שנה בבית לבן, השלים את עבודתו בשלימות, ומצדו יכול להיות כבר "ויבוא יעקב שלם"⁴, יחד עם כללות העולם, באופן שיתוקן חטא עץ הדעת להיות כמו שהיה קודם החטא, ובהוספה על זה.

וזהו שאמר יעקב "ויהי לי . . חמור" – שמצדו ישנו כבר העניין של "עני ורוכב על חמור"; אצלו יש כבר משיח!

אלא שלאחרי זה הנה "וישובו המלאכים יעקב לאמר וגו'⁵, כפי שממשיך רבינו הזקן לבאר, שהן אמת שיעקב מצדו השלים את כל ענייניו, אבל עשו, עדיין "הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו"⁵ לעשות מלחמה, היינו, שעבודתו של

6) מכאן עד סוף ס"ז – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 70 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, ועוד כמה פרטים מהנחה בלתי מוגה (ע"פ סרט הקלטה).

7) סנהדרין צח, א.

8) דניאל ז, יג.

9) שהרי זה שני הפכים – כפירוש רש"י (סנהדרין שם) ש"עם ענני שמיא כבר איניש אתי", היינו, "במהירות", וא"כ, אין זה יכול להיות באופן ד"עני ורוכב על חמור", "כעני הבא על חמורו בעצלות" (מהנחה בלתי מוגה).

10) פל"א.

1) לב, ד"ו.

2) ב"ר פע"ה, ו.

3) ר"פ וישלח.

4) שם לג, יח.

5) שם לב, ז.

במשה רבינו, "וירכיבם על החמור"¹¹, והוא החמור שנאמר באברהם אבינו, "ויחבוש את חמורו"¹². והיינו¹³, שאברהם, משה ומשיח מהווים המשך של אותו עניין: אברהם - התחיל "שני אלפים תורה"¹⁴, משה רבינו - קיבל את התורה מסיני ומסרה לכל ישראל¹⁵, [ואף שהפסוק "וירכיבם על החמור" נאמר לפני

במשה רבינו נאמר "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור" - אשתו ובניו קרובים הרבה יותר לאדם מאשר עצים ומאכלת, שהרי אשתו היא "עזר"¹⁸ כנגדו¹⁹, "כגופו דמיא"²⁰, ו"ברא כרעא דאבוה"²¹, והרי ירך הוא חלק התחתון שבאדם עצמו. ובמשיח נאמר "עני ורוכב על חמור", היינו, שמשח עצמו יהיה רוכב על חמור.

על ידי בירור וזיכוך החומריות והגשמיות, יכולים להגיע ולהתעלות למדרגה כזו שהנשמה מצד עצמה אינה יכולה להגיע לשם, כמו שכתוב "ורב תבואות בכח שור"

ד. עניין השימוש ורכיבה על החמור הוא - שעל ידי זה יכול האדם וענייניו לבוא למקום כזה, שמצד גבהו או ריחוקו, אי אפשר להגיע אליו ללא החמור. וכן הוא גם בעניין רכיבה על החמור ברוחניות, - ש"חמור" מורה על "חומר", כפירוש הידוע של הבעל שם טוב²² על הפסוק²³ "כי תראה חמור גו" -

היינו, שעל ידי בירור וזיכוך החומריות והגשמיות, יכולים להגיע ולהתעלות למדרגה כזו שהנשמה מצד עצמה אינה יכולה להגיע לשם, כמו שכתוב²⁴ "ורב תבואות בכח שור"²⁵.

מתן-תורה, מכל מקום, נאמר זה בעניין יציאת מצרים שהוא הכנה למתן-תורה, כמו שכתוב¹⁶ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" [על ההר הזה], ותכלית מתן-תורה תתגלה על ידי מלך המשיח.

ד. ואף על פי כן ישנו חילוק בין השימוש של אברהם בחמור, והשימוש של משה, ועד לשימוש של משיח: באברהם נאמר רק שהשתמש בחמור עבור העצים והמאכלת¹⁷; הוא בעצמו עם הנערים הלכו רגלי, ורק את העצים והמאכלת - עניינים המסייעים לאדם - הניח על החמור.

(18) בראשית ב, יח.
 (19) כדאיתא בגמרא (יבמות סג, א) "אדם מביא חיטין חיטין כוסס (בתמי)", אלא הוא זקוק ל"עזר כנגדו", האשה, שהיא עושה מהחטים מאכל אדם (מהנחה בלתי מוגה).
 (20) ברכות כד, א. וש"נ.
 (21) ראה עירובין ע, ריש ע"ב. יבמות ג, א. (בתוד"ה מקמי). כתובות צב, א (בפרש"י ד"ה כבעל). יונת אלם רפ"ב. הנסמן בסה"ש תרפ"ח ע' 16' הערה 39.
 (22) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).
 (23) משפטים כג, ה.
 (24) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ב.
 (25) והיינו, שמבלי הבט על כך שבהמה היא למטה ממין האדם, מ"מ, כיון ששרשה היא מבחי"ש לפני מלך מלך לבני ישראל" (שלכן יש לבהמה כח - כפשוטו - יותר מאשר לאדם), הנה כאשר הבהמה מונעת ע"י האדם, יכול האדם להגיע למקום

(11) שמות ד, כ.

(12) וירא כב, ג.

(13) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש ח"א ע' 19 ואילך (גם משיחה זו).

(14) ע"ז ט, א. וראה לקו"ת להאריז"ל ר"פ לך. ד"ה וה' ברך את אברהם - להצ"צ - נדפס בחידושיו על מס' ב"ב (אוה"ת חיי שרה קכו, א).

(15) אבות רפ"א.

(16) שמות ג, יב.

(17) שלכן, כאשר אברהם אמר לשני נעריו "שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה גו", אזי "ויקח אברהם את עצי העולה וישם על יצחק בנו ויקח בידו... את המאכלת" (וירא כב, ה'ז), כיון שעד עתה היו העצים והמאכלת מונחים ע"ג החמור (מהנחה בלתי מוגה).

אבל לאחרי מתן־תורה, הנה כאשר מקיימים מצוה בגשם, נעשה הגשם עצמו קדושה, כלומר, גשמיות העולם נעשית כלי לאלקות. אבל אף על פי כן, גם אז היתה העלייה רק בחלקים התחתונים של האדם – אשתו (כגופו) ובניו (ברא כרעא דאבוה), ועד לכוחות הגלויים של הנשמה שירדו למטה והתלבשו בגוף. – ואילו בביאת המשיח יהיה נפעל עניין עמוק

1. בזמנו של אברהם אבינו – התחלת שני אלפים תורה, דהיינו, בהתחלת העבודה – לא היה יכול עדיין החומר והגשם להעלות את האדם עצמו, כיון שהגשם עצמו לא נעשה עדיין קדושה, כמבואר בריבוי מקומות²⁶ שהיתה עדיין הגזירה ד"בני רומי לא ירדו כו"²⁷; הפעולה היתה יכולה להיות רק בדברים המסייעים – עצים ומאכלת – שעל

הדרישה היא, שגם הנמצאים בד' אמות של הלכה ושל תפילה, ואפילו בשעת העבודה בלימוד התורה והתפילה – יהיה אצלם הרצוא, הצימאון וכלות הנפש כמו אצל מי שבא מהשבייה ועומק תחת

יותר – "עני ורוכב על חמור": אז תתגלה מעלת הגוף על הנשמה – "אשת חיל עטרת בעלה"²⁹, ואפילו בבחינות חיה יחידה שבנפש תהיה עלייה על ידי בירור החומר. בביאת המשיח יתגלה השרש האמיתי של יש הנברא, שהאמיתית דיש הנברא הוא יש האמיתי³⁰, ולכן, על ידי בירור החומר, בירור יש הנברא – תהיה עלייה גם בעצם הנשמה.

א. [.] זהו גם הרמז במאמר רז"ל "זכו – עם ענני שמיא, לא זכו – עני ורוכב על חמור": "זכו" – על ידי עבודה בדברים זכים ורוחניים, אזי יהיה "עם ענני שמיא", גילוי בדרך אור ישר, מלמעלה למטה; "לא זכו" – אם העבודה היא בעניינים שאינם מזוככים עדיין, היינו, עניינים גשמיים וחומריים, ויבררו ויזככו אותם, אזי יהיה גילוי של "עני ורוכב על חמור", שעל ידי ה"חמור" יגיעו למקום כזה שהנשמה מצד עצמה אינה יכולה להגיע אליו.

וזהו שאמר יעקב "ויהי לי שור וחמור" – שמצד עבודתו עם לבן דווקא, לברר את הדברים הגשמיים והחומריים, מוכן הוא לגילוי היותר נעלה של "עני

ידי העבודה בבירור הגשם, יהיו הם באותו זמן מסייעים לקדושה.

אצל משה רבינו, נעשה על ידי החמור עלייה בעניינים התחתונים של האדם עצמו – כיון שלאחרי גלות מצרים ומתן־תורה נעשה זיכוך גם בחומר העולם, עד שהגשם עצמו נעשה קדושה על ידי המצוה.

– וכידוע ההבדל בין קודם מתן־תורה ולאחר מתן־תורה: קודם מתן־תורה לא היה הגשם כלי שמתאחד עם רוחניות, והעבודה התבטאה רק בכך שהעולם לא יתנגד, ואפילו יסייע להמשכות שעל ידי העבודה, אבל שהגשם עצמו, בפנימיותו, יהיה קדושה – הרי זה נעשה על ידי מתן־תורה.

וכמו במקלות והרהטים של יעקב – הנה הגם שעל ידי העבודה במקלות והרהטים נמשך אור כמו על ידי מצות תפילין²⁸, מכל מקום, לא היה זה בפנימיות ובקליטה, והראיה, שלאחרי העבודה לא נשאר אור במקלות, כיון שגם לפני זה לא היה זה בדרך קליטה והתאחדות.

כזה שלולי הבהמה אין בכחו להגיע לשם (מהנחה בלתי מוגה).

(26) ראה תו"מ חט"ו ע' 231. וש"נ.

(27) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.

(28) ראה זח"א קסא, ב ואילך. סד"ה ויצג את המקלות – להצ"צ – באוה"ת (ויצא רכג, ב).

(29) משלי יב, ד.

(30) ראה ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי בשלח מג, ג. ובכ"מ.

ורוכב על חמור".

ט. ועל פי המבואר בתניא³⁵ שכל הגילויים של ימות המשיח תלויים בעבודתנו במשך ימי הגלות – הרי זה נוגע גם לכל אחד ואחד בעבודתו:

בעבודת האדם יש עבודה באופן של "זכו", שכללותה הוא לימוד התורה ועבודת התפילה, שאז אין לו עסק עם העולם; ולאחרי זה באה העבודה של התעסקות בענייני העולם, שכללותה הוא מעשה המצוות שהתלבשו בדברים גשמיים, ועל אחת כמה וכמה ה"כלל גדול" בעבודה: "בכל דרכיך דעה"³⁶, באכילתו ובשתייתו ובכל ענייניו הגשמיים, ועד גם בכל ענייניו החומריים.

והדרישה היא, שגם אלו שנמצאים כל ימיהם בד' אמות של הלכה וד' אמות של תפילה, ואפילו בשעת העבודה בלימוד התורה והתפילה – יהיה אצלם הרצוא, הצימאון וכלות הנפש כמו אצל מי שבא מהשבייה ועומק תחת, כמו שכתוב³⁷ "כן בקודש חזיתך", כמו הצימאון שהיה "בארץ ציה ועייף"³⁸ (כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא³⁹ המשל מגודל הצימאון של מי שנמצא בארץ ציה ועייף) – שזוהי מעלת ה"תיובתא" בעבודת "צדיקיא" באופן של "זכו".

ועל ידי זה שפועלים עתה את עניין "רוכב על חמור", אזי במהרה בימינו יתגלה הדבר בגלוי על ידי משיח צדקנו, שלא זו בלבד שהעניינים החומריים – "חמור" – לא יבלבלו ולא יעלימו ויסתירו, ולא זו בלבד שיהיו הכשר ומסייע בלבד, אלא יגלו את אמיתת עניינם – להעלות ולהביא את האדם למחוז חפצו, עד שבחינת ה"יחידה" תתקשר עם "יחידו של עולם", והיו לאחדים, וענין זה יהיה במהרה בימינו, כאשר יקויים היעוד⁴⁰ ש"יהיה הוי' אחד ושמו אחד".

(מהתועודות י"ט כסלו ה'תשח"י.
תורת מנחם סרך כא עמ' 209-216)

ח. ובפרטיות יותר:

תוכן תירוץ הגמרא על הסתירה שבין שני הפסוקים ("ארו עם ענני שמיא", ו"עני ורוכב על חמור") הוא – שבימות המשיח יהיו שני עניינים: א) הפעולה בנפש האלקית, "לאשתאבא בגופא דמלכא"³¹ בתכלית, שזהו עניין "ארו עם ענני שמיא", ב) הפעולה בגוף – שמצד עצמו הוא במעמד ומצב ד"לא זכו" – שיתעלה למעלה יותר אפילו מבחינת יחידה שבנפש, שזהו עניין "רוכב על חמור".

וב' פסוקים אלו קשורים גם עם ב' אופני העבודה – עבודת הצדיקים ועבודת בעלי-תשובה: עבודת הצדיקים – כלשון רש"י³² "חסיד מעיקרו", שלא חטא מימיו, והוא מלכתחילה מזוכך ("זכו") – שהנהגתם היא באופן של "ארו עם ענני שמיא", שהולכים ומתעלים בעילוי אחר עילוי, אבל עדיין אין זה תכלית העלייה;

ועבודת בעלי-תשובה – שמצד עצמם הם במעמד ומצב של "לא זכו", אלא שעל ידי עבודת התורה ומצוות נעשים הם למעלה מצדיקים גמורים, כיון שאצלם ישנו עניין ה"רוכב על חמור".

וזהו גם כללות החילוק שבין יעקב לעשו:

יעקב, שהיה "איש תם יושב אהלים"³³, הוא "צדיק מעיקרו", ועבודתו היתה באופן של "ארו עם ענני שמיא".

וכאשר שלח מלאכים לעשו, הוצרך לומר לו היכן אוהו הוא בעבודה מצד עשו, שמצד עצמו הוא במעמד ומצב של "לא זכו". ולכן שלח להודיעו "ויהי לי גו' חמור", שמצד עצמו מוכן הוא גם לעניין "רוכב על חמור", שה"חמור" יפעל עילוי אפילו ביחידה שבנפש.

וזהו גם עיקר העילוי דימות המשיח – "לאתבא צדיקיא בתיובתא"³⁴, שאפילו אצל צדיקים יתווסף גם העילוי של בעלי-תשובה.

(35 רפ"ז.)

(36 משלי ג, ו. וראה ברכות סג, א. כתר שם טוב סרפ"ב לו, סע"ד.)

(37 תהלים סג, ג. וראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סס"ד. וש"נ.)

(38 שם, ב.)

(39 פ"ז.)

(40 זכר' יד, ט. וראה פסחים נ, א. וש"נ.)

(31 זח"א ריו, ב.)

(32 סוכה נג, רע"א.)

(33 תולדות כה, כז.)

(34 ראה זח"א ר"ג קנב, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. שה"ש נ,

סע"ב. ובכ"מ.)

סוד ההישארות בחוץ-לארץ

למה נשיא הדור נשאר בגלות

..כאשר עשו אמר ליעקב "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך" - השיב לו יעקב ש"הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום גו' ומתו כל הצאן", ולכן, "אני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה וגו' עד אשר אבוא אל אדוני שעירה", "בימי המשיח, שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו".
 כלומר: מצד שלימות עבודתו של יעקב כשלעצמו - היה יכול כבר אז להיות המעמד ומצב של ביאת המשיח ("ועלו מושיעים גו' לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה"); אלא, שה"ילדים" - טוען יעקב - אינם מוכנים עדיין לקבל את אורו של משיח, שכן, להיותם "רכים", ולהיותם בבחינת "צאן ובקר", היינו, שנשמותיהם מבחינת "זרע בהמה" שאין להם דעת (הכרה והרגשה) באלקות, הרי, אם ימהרו אותם ("ודפקום"), אזי "ומתו כל הצאן" - שתהיה אצלם כלות הנפש לאלקות (כיון שאינם יכולים לקבל ב"כלים"), או שתהיה אצלם מיתה כפשוטה מצד שבירת הכלים (כיון שאינם מוכנים עדיין לקבל את אור המשיח).
 ובגלל זה נשאר הצדיק בגלות למשך כמה שנים - כדי שיוכל לקחת עמו את צאן מרעיתו ולהביאם לימות המשיח.

ועל דרך זה בנוגע לכל מנהיג ונשיא ישראל בדורו:

נשיא ישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצד עצמו, מניח הוא... את הכול על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכאשר צאן מרעיתו נשאר בגלות, נשאר גם הוא ("בלייבט ער ליגן")... בגלות, כדי... שיוכל להמשיך ולשמר... "צינור" ו"ממוצע המחבר" שעל ידו יוכל יהודי... לקשר את עצם הנשמה... עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

וזהו גם הביאור על זה שמנוחתם כבוד של נשיאי חב"ד במקומות שונים בחוץ לארץ - נוסף לכך שממתינים להיכנס לארץ בגאולה העתידה יחד עם צאן מרעיתם ("דער גוף זאל מיטגיין מיט אָט דעם גוף") - כדי לעזור ולסייע בכל המצטרך לצאן מרעיתם.

(משיחת יו"ד שבת ה'תשי"ד. תורת מנחם כרך יא עמ' 30:28)

נשלמה כל העבודה

לאחרי "מעשינו ועבודתינו" של כל בני ישראל במשך כל הדורות, כולל ובמיוחד לאחרי גילוי תורת החסידות בי"ט כסלו, שאז התחיל עיקר עניין "יפוצו מעינותיך חוצה", ומוסיף והולך על ידי רבותינו נשיאינו מדור לדור, עד לכ"ק מ"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שעל ידו הופצו המעיינות חוצה בכל קצוי תבל - כבר נגמרו ונשלמו כל העניינים גם מצד (וב)העולם, כפי שהודיע והכריז שכבר נשלמו כל ענייני העבודה, גם "צחצוח הכפתורים", והכול מוכן לביאת המשיח.

ומזה מובן שהמשך העבודה שלאחרי זה (כל זמן שמשיח צדקנו מתעכב מאיזו סיבה) (בלתי ידועה ומובנת כלל)) אינו "עבודת הבירורים" (שהרי כבר נסתיימה ונשלמה עבודת הבירורים), אלא, עבודה מיוחדת להביא ההתגלות בפועל בעולם.

(מהתועדות שבת'קודש פרשת וישלח ה'תשנ"ב - מוגה. התועדות תשנ"ב, כרך א, עמ' 365)

איש על העדה

כיצד הגיבה תנועת חב"ד לנוכח כתב פלסטר שהופץ כאילו מטעמה לקראת י"ט בכסלו? • הקפדה על דיוקים בהוצאה לאור • סיפורו של 'זוכה בגורל' שזכייתו הייתה לצנינים בעיני אנ"ש • כשהרבי שלח אברך להתיעץ עם המשפיע של תומכיי תמימים בארץ הקודש • ותשובה מרתקת לגבי נישואי תערובת • אוסף סיפורים הוראות התייחסויות והתבטאויות בנושאים שונים

הרבי העניק לו דולר והוסיף שזה "כדי לעזור לשבור הענין" [=הקשר].

הכחשת כתב פלסטר

לקראת י"ט כסלו תשט"ז נשלח כתב פלסטר כשהוא חתום, כביכול, בשם חב"ד לאנשים שונים ברחבי ארץ הקודש. דעתו של הרבי הייתה מאוד לא נוחה מכך והוא תבע לחקור את זהות הכותבים והמפרסמים, וכן להכחיש בכל תוקף מסמך זה. לפנינו צילום של מכתב התגובה שנתקבל מלשכת שר הפנים דאז: "נתבקשתי לאשר קבלת מכתבתם מיום כ' בכסלו תשט"ז ולהודות לכם בשם כב' השר על דבריכם הנלכבים. "אף לרגע לא הניח השר שדברי הפלסטר יצאו מקרב עדה בישראל הידועה על אהבתה ומסירותה לארץ בכלל ולכלל אדם מישראל בפרט. בכבוד רב, י. גבירץ, מנהל לשכת השר."

יברך הכהן!..

אחד מאנ"ש נצרך ל"ע לעבור ניתוח דחוף. הוא נסע לניו יורק, ואחד מידידיו, שהכירו היטב וידע כי החולה בעצמו לא יעזי לבקש ברכה מהרבי, החליט להתלוות אליו במהלך חלוקת הדולרים לצדקה.

סכנה לשניכם

מעשה בבחור יהודי מברזיל שלא שמר (בגלוי) כליך על תורה ומצוות, אך ניאות להשתתף במסע המאורגן לחצר הרבי שארגן השליח הרב דוד ווייטמן. הלה היה בעל אופי שקט, ורחוק מיהדות.

כשנכנס ל'יחידות' אמר לרבי כי יש לו ידידה נוכרייה (ל"ע) וכי בדעתו לשאתה לאישה. להלן תשובת הרבי (כפי שגרשמה מהקלטה ותורגמה מאנגלית):

"ענייני בריאות וגשמיות אי אפשר לשנות, שניהם ירושה מדורות לשניכם. זה גם מוסכם עליי המדע, בפועל, ודתנו היא גורם שמשפיע בחיים. עליי הסטטיסטיקה [נישואין כאלו] הם מקור לעימותים תמידיים וגם סכנה לשניכם. אם אחד מרגיש שהשני רוצה לאבד את עצמו לדעת, מקובל בכל העולם לעשות הכול כדי למנוע זאת. ואפילו יגיד קיבלתי על-עצמי, הרי זה דבר נורמלי שכל אלו שמסורים לו יעשו הכול כדי למנוע זאת. וכאן אין זה אסון רק לשעה [ככהתאבדות] אלא אסון לשנים רבות. יהירצון שה' יתברך יברך אותך ואתה שכל אחד ימצא את הזיווג הטוב, ואז שניכם תהיו מאושרים. שלא תהיה לך שייכות איתה, לא עכשיו ולא אחר-כך, וללכת מחיל אל חיל".

הרצאת התורה" כ"א [=כי אם] ליקוט פרשיות מיוחדות מתושב"כ [=מתורה שבכתב] ומשניות ותושבע"פ [=ותורה שבעל פה] וכו'.

ה"שליחות" בהתייעצות עם המשפיע

בחדש ניסן תשמ"א נכנס לרבי בחור שהתעתד להינשא בקרוב וחפץ לנסוע בשליחות הרבי לאחת העיירות בארץ־הקודש וכבר בא בדברים עם השליח הראשי של אותה עיירה. במהלך ה'יחידות' אמר לו הרבי (אחר שבירכו): "בנוגע לשאלה אודות... והאם ללמוד שם ב'כולל' חצי יום או יום שלם וכו' – תתייעץ עם המשפיע של תומכי תמימים בארץ־הקודש בנוגע לזה, לפי המצב שיהיה אז, שהרי יהיו הרי כמה וכמה שינויים בארץ־הקודש, בנוגע לתקציבים וכו', וממילא מוקדם מדאי להחליט בנוגע לזה". (לפועל המשפיע, הרה"ח ר' מענדל פוטרפאס ע"ה כיוונו ל'שליחות' אחרת).

ה'זוכה בגורל' ששמר על זכותו שנים רבות

באחת השנים הראשונות (תשט"ז), כשנערכה הגרלה בין אנ"ש בארץ־הקודש לנסיעה לרבי, זכה אחד שמפני כל מיני סיבות, לדעת כמה וכמה מהחסידים לא תאם את ההגדרה של נציג חסידי חב"ד, וכך הם כתבו לרבי: "בענין ר'... שזכה בהגדרה יצא דבר לא נעים ביותר כי הוא איש לא מרוצה לקהל חסידי חב"ד באה"ק ובפרט להיות כשליח מאנשי חב"ד באה"ק. ואם יסע כשליח יוגרם לחילול השם וחילול חב"ד ח"ו. וכנראה שהועד הממונה על הגורל אובדי עצות מה לעשות במצב כזה. כי מחד גיסא הנה המה הכניסו אותו בהגורל. אבל כשיצא בגורל ונעשה הרעש מכל הצדדים ראו המשגה שעשו ושלא נתיעצו לכלי־הפחות. אם יסע כשליח אזי יגולו כל חטאיו ופשעיו על אנשי חב"ד בכללותם ח"ו".

שוב כתבו אודותיו לרבי:
"אודות השליח הבלתי מרוצה לקהל... כבר

כשעברו השניים שתק החולה, וידידו שהיה כהן ביקש עבורו ברכה. בתגובה אמר לו הרבי: "הרי הנך כהן – בָּרַךְ אותו". הכהן בירך, והרבי ענה "אמן" (הניתוח הצליח וב"ה מאריך ימים) – מבעלי המעשה.

הזכרת זכות החולה

בשנת תשל"ה או תשל"ו ביקש מישהו מהרבי ברכה עבור רב שחלה במחלה הידועה. אותו רב נטל חלק בהצלת יהודי שבטעות נחשד בפלילים, והתאמץ ופעל לפי הנחיית הרבי בזיכוי של אותו יהודי.

תגובת הרבי הייתה: "הוא הרי אוהב לעשות טובה ליהודי. ייתן לו השם־יתברך רפואה שלימה".

פסק־דין של הרבי

יום ראשון ר"ח סיון תשמ"ט. במהלך חלוקת השטרות לצדקה עבר רב העיר עכו, הרה"ג ר' יוסף ישר שליט"א, הרבי אמר לו (תוכן הדברים – בלתי מוגה): "בתור ה'מרא־דאתרא' של העיר – מחובתכם (לראות ו)לפסוק שעכו היא חלק מארץ ישראל!..."

מהו "תיקון ליל שבועות"?

באחת השנים הכינו חומר ליוצאי ברית־המועצות בשפה הרוסית לקראת חגי־השבועות. בעלון נאמר בין השאר: "בליל ראשון של שבועות, לאחר התפילה בבית הכנסת, חוזרים הביתה ועורכים שם סעודה חגיגית. לאחר מכן חוזרים לבית הכנסת על מנת לומר שם את תיקון ליל שבועות – קיצור הרצאת התורה".

כשהוכנס העלון לרבי סימן הרבי חץ וסימן שאלה על המילים "קיצור הרצאת התורה", והוסיף פתק ובו נאמר:

אין הזמן גרמא לקרוא הנ"ל.

אבל באם כהנ"ל הגיהו והסכימו יש לסמוך עליהם.

אזעה"צ. להחזיר.

בכל אופן "תיקון שבועות" אינו כלל "קיצור

מא' דר"ח טבת תשי"ג; ובהמשך לזה דיווח הרב קרסיק בכ"ב טבת תשי"ג: "למערכת המודיע כתבנו מכתב ומקוים שיסודר המשלוח על ידם כל המופיע על [ידם]. [כן] רצינו לדעת אם מקבלים אתם את העתון 'הצופה' ואת 'הקול' מירושלים...". בפועל חודש המשלוח ונמשך שנים רבות.

אנשי שלום עדיפים על בעלי כישרון

קטע מ'יחידות' של מנהל מוסד חינוכי חב"די חשוב:

לא להכניס בחזרה אנשים שיוכלו לעורר מחלוקת. [עדיף] לקחת גלאטע מענטשען [=אנשים חלקים] אפילו פחות מוכשרים, ושיהיה [תפקוד המוסד] על מי מנוחות.

על הצניעות בכפר חב"ד

באחת היחידויות להן זכה הרה"ח ר' אוריאל צימער (בשנת תשט"ז או תשי"ז) דיבר הרבי על נושא הצניעות בכפר חב"ד ואמר: "תוכל להיות בטוח שבמשך הזמן יהיה הכל כשורה, רק צריך זמן וסבלנות עם אנשים שגדלו ברוסיה ובתוקף הנסיבות לא ראו זאת מנעוריהם". בהזדמנות אחרת התבטא הרבי על בעיית חוסר הצניעות:
הקליפה דמדינתנו [רוסיה] מלפנים.

גיוס כספים כיצד?

כך כתב הרבי לאחד מחשובי עסקני חב"ד בארץ-הקודש:
גיוס כספים בחו"ל – מובן שצ"ל [שצריכה להיות] איזו תכנית (עכ"פ בערך) לפני הנסיעה ואז – התחלת פעולת הכנה (או התדברות עכ"פ עם אנשים בחו"ל) קודם להתחלת הנסיעה.

הלכנו אתו לבירוך להרב התמים אלכסנדר יחי' יודאסין והצענו לו לקחת הכסף ולנסוע עד ראש השנה אך בתנאי כתוב ומפורש לא בתורת שליח. כי הלא המשלחים לא רוצים בו, אבל הוא מתעקש עדיין...".

לפועל הוא נסע לרבי ונשאר שם שנים רבות, עד פטירתו בשנת תשל"ה ובתור 'זוכה בגורל' היה מוזמן לסעודות החג שהיו מתקיימות בדירת כבוד קדושת אדמו"ר מוהריי"צ. לפעמים עשה הבדלה במניין הרבי במוצאי שבת, הדליק את נרות החנוכה ב'770, ועוד...

למה הפסיק משלוח 'המודיע' לרבי?

עיתון 'המודיע' היה מתקבל במזכירות הרבי בשנותיו הראשונות בצורה קבועה. בי"ד טבת תשי"ג שיגר יו"ר אגו"ח בארץ הקודש, הרב חיים אליעזר קרסיק, את המכתב הבא למערכת 'המודיע':

"...קיבלנו ממזכירות של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש באמריקא, וכתבים לנו שמתפלאים מה שנפסק מכבר משלוח של העיתון 'המודיע' אליהם, בה בשעה שיתר העיתונים של החרדים כמו 'שערים' וכדומה מתקבלים כסדר, ולכאורה הלא צריכים להיות מעוניינים שיתקבל כל המופיע על ידם (מכ"ע, ירחונים, חומר לתעמולה וכו') בכדי שידעו כאן [=אצל הרבי] הסברת מעמדם [=עמדותיהם] בשאלות השונות העומדים על הפרק באה"ק ת"ו, עכ"ל.

"אנחנו ג"כ מתפלאים – ממשך הרב קרסיק וכותב – "על זה, ובטוחים אנחנו שזהו לא בכונה ח"ו, רק איזו שגיאה וכדומה וכדאי לתקן, ובטח יתוקן ויודיעו לנו.

בתודה מראש. בשם ועד אגודת חסידי חב"ד, הרב א. קרסיק".
מכתב אגו"ח היה בהמשך למכתב המזכירות

פרשת וישלח

קטונתי מכל החסדים (לב,יא)

שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להימסר ביד עשיו (רש"י)

כיצד יעקב אבינו, בחיר האבות, חשש שמא נתלכלך בחטא חס ושלום? אלא בכל פעם שאדם מתעלה ברוחניות, נחשבת דרגתו הקודמת לחטא (במובן של חיסרון, כמו שכתוב, "והייתי אני ובני שלמה חטאים"). 'חטא' זה הוא לא רק מפני שכעת נדרשת ממנו עבודה שלמה יותר, ואם יקיים את המצוות באותה התלהבות וכוונה כפי שקיימן קודם לכן – לא יהיו אלה מצוות שלמות. אלא עוד זאת, אף המצוות שכבר קיים עד כה – נגרעות עתה משלימותן ונעשות חסרות ('חטאים') לגבי דרגתו הנוכחית. וזהו שאמר יעקב: מכיוון שהקב"ה השפיע לי רוב חסדים, ירא אני שמא עתה, בדרגתי הנעלית יותר ("משהבטחתי") – מעשיי הקודמים הם בבחינת 'חטא', "נתלכלכתי בחטא".

(ליקוטי שיחות כרך ה עמ' 396)

* * *

יש לשאול, הרי כבר עברו רוב שנותיו של יעקב (שהרי באותה שעה היה בן ע"ז שנה) ו"כיוון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא", ומדוע אפוא חשש מהחטא? ויש לומר, שאין הפירוש שנדמה ליעקב שהיה חיסרון בעבודתו, אלא שלעבודתו לא הייתה שום תפיסת מקום בעיניו. להיותו בטל בעצם, הגיע לדרגה שבה אין למציאות הנכראים ועבודתם שום תפיסת מקום בעיניהם.

(ליקוטי שיחות, כרך טו, עמ' 276)

כי שרית עם אלוקים (לב,בט)

"אלוקים: – הוא עניין הצמצום, ההעלם והסתר על שם הוי'". מצד שם הוי' הנה "אני הוי' לא שנית", ו"אין עוד מלבדו", ו"כולא קמיה כלא חשיב". העולם אינו תופס מקום כלל. ואילו מה שנראה העולם ל'יש' ודבר נפרד – הוא מחמת הצמצום וההסתר דשם אלוקים. "שרית עם אלוקים" – היינו בחינת שר ומושל על בחינת שם אלוקים, שלא יסתיר ויעלים על שם הוי'. המלאך בירך את יעקב ואמר לו "כי שרית עם אלוקים", בכוחו של יעקב לגבור על שם אלוקים שלא יעלים. ככתוב בו (בראשית כח): "והיה הוי' לי לאלוקים", ששם הוי' יאיר ללא העלמת שם אלוקים.

(ליקוטי תורה במדבר, פרשת חוקת דף ס"ב ע"ב)

ויקרא יעקב שם המקום פניאל... ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל

(לב,לא-לב)

מדוע נאמר בתחלה "פניאל" ביו"ד ואחר כך "פנואל" בוא"ו? ההסבר הוא ששני השמות (פניאל ופנואל) מסמלים שני שלבים בניצחוננו של יעקב על עשיו: תחילה גבר יעקב על שרו של עשיו, שהוא ניצחון רוחני; ניצחון זה הוא בהעלם, ולכן נאמר "פניאל" ביו"ד, המורה על העלם. אחר-כך גבר יעקב גם על עשיו כפשוטו, ניצחון גשמי וגלוי; לכן נאמר "פנואל" בוא"ו, המורה על המשכה וגילוי.

(אורתורה פרשת וישלח, דף טז ע"ב)

נשמה חדשה

שיהודים ירוו נחת...

בתקופת אדמו"ר הזקן היה פעם זמן קשה - עת צרה לא-עלינו. אמר על כך אדמו"ר הזקן: הקב"ה דאי רווה נחת מעם ישראל, ייתן השם יתברך שיהודים ירוו נחת מהקב"ה... הקב"ה ייתן ליהודים גשמיות נעימה, גשמיות חיה; ויהודים יעשו מהגשמיות רוחניות. איי! עד כמה צריכים לכך עתה, דברי הרב חיים וקיימים לנצח.

(ספר השיחות תש"ו-ה'תש"י, תש"ז עמ' 133)

שליחות מסוכנת

מורנו הבעל שם טוב גילה להרב המגיד ממעזריטש בשם מורו הבעל חיה-יחידה, אשר במשך הימים בא יבוא אליו בנו של הצדיק נסתר הר' ברוך, והוא בעל נשמה חדשה, ר' שניאור זלמן, וילך לו, ואחר כך ישוב אליו ויסתדר אצלו, ואז יגלה לו מי הוא ודבר השליחות אשר נמסרה לו להורות דרכי החסידות. ואף כי הדרך מסוכנת מאד בתחילתה אמנם אחריתו ישגא מאוד. מורי הבעל חיה-יחידה ואני נעורר רחמי שמים עליו ועל מקושריו לדורותיהם עד כי יבא משיח צדקינו.

הצלחת החסידות עד ביאת משיח

הוד כבוד קדושת אאמו"ר הרה"ק [=הרש"ב] מספר לי את אשר סיפר לו הוד כ"ק אביו - זקני אדמו"ר מוהר"ש, מה שסיפר לו הוד כ"ק אביו הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח צדק, מה שאמר אדמו"ר הזקן בחזירתו מבית אסורים 'טאיינע סאָוועט': מורי הרב המגיד ממעזריטש אמר לי בשם מורו רבינו הבעל שם טוב, אשר אסבול ייסורים עצומים מהמנגדים לדרך החסידות. ואם אתחזק בכל מיני חיזוק להבליג על ייסוריי בנוף ונפש אזי אצליח בדרך הקדש לדורותיי, עד אשר השם יתברך יקבץ נידחי ישראל מארבע כנפות הארץ על ידי משיח צדקינו.

(ספר השיחות שם, תש"ח עמ' 195-196)

זכות הרבי

(לאחר שניגנו את הניגון של ד' בבות מאדמו"ר הזקן, אמר:) זכותו של הרבי תגן עלינו, שימשך לכל אחד ובני ביתו הצלחה בגשמיות וברוחניות. שנתקרב לגילוי אור המשיח.

(ספר השיחות שם, תש"ט עמ' 337)

טעמו וראו!

פעם אחת הגיע אדמו"ר הזקן לשקלוב, בתקופה שבה סבלו החסידים רבות מרדיפותיהם של המתנגדים, וכאשר עלה על בימת בית-הכנסת כדי להשיב על הטענות והשאלות שהכינו עבורו, אמר תורה קצרה - כפי שנהג בתקופה ההיא לומר תורות קצרות, וכדרכו - בניגון: "טעמו וראו כי טוב הוי", פאָרזוכט און זעהט אַז דער אויבערשטער איז גוט" ... [=טעמו ותרואו שהקב"ה הוא טוב...]. וכשירד מהבימה, רצו אחריו כמה מנינים של אברכים, אשר במשך הזמן נעשו מעמודי החסידות!

(תורת מנחם - התוועדות' תשי"ג חלק ג (ט) ע' 66)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וישלח,

י"ז בכסלו

הפטרה: "חזון עובדיה... והיתה לה' המלוכה" (עובדיה פרק א) ¹.

יום ראשון,

ח"י בכסלו

היום – סיום לימוד ספר התניא בסדר הלימוד ד'ח'ת'ת', כתקנת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ ². [וכן נהגו לסיים את לימוד לוח 'היום יום'. וראה להלן]. יש לסיים עד צאת הכוכבים של יום י"ט כסלו ³, את המסכת שקיבל עליו כל אחד ואחד בחלוקת

(1) ספר המנהגים עמ' 32. לוח כולל חב"ד.

(2) וראה להלן הערה 50.

(3) שיחת ש"פ שמות תשי"ג, 'תורת מנחם – התוועדות' ח"ז עמ' 291. וראה גם סה"ש תש"ד עמ' 50, ש"ט כסלו הוא "שמחת תורה של פנימיות התורה", ובשמחת תורה "מסיימים ומתחילים את התורה".

לשאלה אודות אדם שלא יכול היה לסיים את המסכת דחלוקת הש"ס עד י"ט בכסלו, האם צריך להשלימה אחר כך, והאם יש איזה עניין לסיים עד כ"ד בטבת [תאריך חלוקת הש"ס בשנים תרס"ג תשי"ב, כמובא לקמן], ענה הרבי: "וכל ההקדס ישובה, כמובן" (נדפס ב'כפר חב"ד', גיליון 927 עמ' 21).

ל'סיום' עצמו: בליובאוויטש אמרו בסיום מסכת רק 'הדרן עלך' ושמות בני רב פפא, ותו לא, וסיימו בקדיש דרבנן רגיל (רשימת דברים להרב ח'טריק ח"ד עמ' ר"ט). ובדורנו: הרב בנימין שי אלטהויז, כשהיה 'חיוב' בשנת אב'לו על אביו הרב פנחס ע"ה, שאל את הרבי איזה קדיש לומר בסיום מסכת, והוסיף שראה בהתוועדות של הרבי (כ"ד טבת תשי"ב, הפעם היחידה שנערך 'סיום' ממש בהתוועדות, ולא רק שהרבי אמר 'הדרן') שהרב מאיר אשכנזי ע"ה אמר קדיש "של הגמרא" (= בעלמא דהוא עתיד...). וענה הרבי: "אצלי זה חידוש, מלבד הפעם הזאת לא ראיתי זאת מעולם" (תודה להרב מיכאל שי זליגאן). וכן ל' הש"ך יו"ד סי' רמו ס"ק כז, וכ"מ באג"ק ח"ד עמ' שעה, עיי"ש. וע"ע 'בית חיינו' גיליון 50 עמ' 4, ויש ליישב.

לנבי ההמשך, להעיר מהתוועדות תשמ"ה ח"ג עמ' 1700, שמשמע שאומרים את הבקשה "כשם שסיימתי...".

האומרים את נוסח הקדיש שבגמ' (שאין בו "ויצמח פורקניה"), וכן את "הערב נא" דשם, צריכים לתקן בהם כנוסחיה.

הש"ס אשתקד.

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

תחנון ההתוועדות ברוב עם:

* יש להכין "תכנית מפורטת איך לנצל יום זה [י"ט בכסלו] להפצת המעיינות, ובאופן שיהיה רישומו ניכר במשך השבועות והחודשים שלאחרי זה, כיוון שנקרא ראש השנה לחסידות ודרכי החסידות" ⁴.

* "פשוט המנהג, אשר עיקר ההתוועדות די"ט כסלו הוא באור ליום כ' כסלו, כי הגאולה מהמאסר היתה בעת תפילת מנחה, שלוש שעות אחר זה היה בדירת מנגד בייסורים נפשיים וכו' ⁵.

"בכל זה, הרי בכמה וכמה מקומות מתוועדים גם באור לי"ט כסלו, וברכת חסידים עליהם תבוא.

"בכלל, שני אופנים בהתוועדות:

"א) לסדרה במקומות רבים בעיר, בכדי שישתתפו גם אנשים כאלו אשר למקום אחר לא היו באים. (ב) לאסוף כל המתוועדים במקום אחד, אשר אז הנה – ברוב עם הדרת מלך, ההתוועדות תהיה עם הזקנים והגדולים שבחבורה וכו'.

"ריבוי הכמות, או עילוי האיכות, וידועה השקלא'וטריא מי מהם עדיף..."

"והצעת'י בזה, אשר בלילה הראשון, אור לי"ט כסלו, יתוועדו במקומות שונים" (ויודיעו שם אודות ההתוועדות דלמחר). ולמחרתו, אור לכ' כסלו, יתאספו במקום אחד להתוועדות... ⁷.

* כדאי ונכון שכל אחד ואחד יערוך התוועדות (ומה טוב – ג' התוועדות, "בתלת זימני הווי

(4) אג"ק חט"ז עמ' קלב.

(5) הגאולה הייתה לאחר חצות היום (בעת תפלת המנחה), ונמשכה בתוך הלילה דכ' בכסלו (לאחרי ג' השעות וכו' עד שהגיע לדירת החסידים); ומטעם זה נהגו רבותינו נשיאינו לסדר ההתוועדות די"ט בכסלו – באור לכ' בכסלו. ומכיוון שנהגו כן ברבים ובפירסום – הרי זו הוראה לרבים (ספר השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 155, וש"נ). וראה התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 7.

(6) בכל מקום ומקום האפשרי – ספר השיחות תנש"א ח"א עמ' 178, תשנ"ב ח"א עמ' 166.

(7) אג"ק ח"ה עמ' מה. ספר המנהגים עמ' 93.

הראשון בפטרבורג בשנת תקנ"ט¹⁵. מאחלים בלשון יחיד: "גוט יום טוב - לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתב ותחתם"¹⁶. "י"ט בכסלו נקרא על-ידי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "חג החגים"¹⁷. "י"ט בכסלו הוא 'מתן תורה' דפנימיות התורה¹⁸. כיוון ש"י"ט בכסלו הוא 'ראש השנה לחסידות', ניתן עדיין להשלים בו כל מה שחסר עד אז¹⁹. יום-ההילולא: יום זה הוא יום ההסתלקות-הילולא של אדמו"ר רבי דובער, הרב המגיד ממזריטש נבג"מ זיע"א (בשנת תקל"ג, ומנוחתו-כבוד בעיר אניפולי)²⁰. התועדות²¹:

"הזקנים, הצעירים גם הנערים, עבדו את ה'

(15 פרשת היום ב'ספר התולדות - אדמו"ר הזקן, כרך ג, תשמ"ו. מסמכים מקוריים בקובץ 'כרם חב"ד', גיליון 4, מכון 'אוהלי שם - ליובאוויטש' תשנ"ב, ולאחרונה נאסף חומר רב בספר "המאסר הראשון", להרב יהושע מונדשיין, ירושלים תשע"ב.

(16 כמו בר"ה 'ס' המנהגים עמ' 56) - התועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 4. הברכה - לוח 'היום-יום' היום.

בסה"ש תש"ב עמ' 19 נמסר, שמנהג חסידי אדה"ז היה לומר 'גוט יו"ט' לפני ואחרי מעריב, ובמשך כל המעל"ע ד"ט בכסלו כשחסידי נפגשים.

(17 אג"ק שלו ח"ז עמ' ל. הקדמת 'היום יום'. נתבאר בלקו"ש ח"ה עמ' 436, חכ"ה עמ' 385.

(18 ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 483, ועיי"ש שגילוי למעלה מגילוי פנימיות התורה לע"ל.

(19 לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 468.

(20 תולדותיו בס' 'רבי דובער - הרב המגיד ממעזריטש', הוצאת קה"ת, תשל"ה.

(21 בליובאוויטש היו עורכים סעודה (ראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ד עמ' עג. אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א עמ' סט), וכן בבת-יכנסת חב"ד בכל מקום (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה עמ' תמו) ובה אכלו 'שווארצע קאשע' - זכר למאכל אדה"ז בהיותו במאסר - ובבישול והכנת ה'קאשע' ראו זכות מיוחדת (ראה סה"ש תרח"ץ ס"ע 250).

בדורנו נערכת התועדות "י"ט כסלו ברוב עם - הדרת מלך ללא סעודה, וכהוראה לוועד כפר-חב"ד (אג"ק חט"ז עמ' קז): "במ"ש בהנוגע להסעודה, בכלל ראוי שבעיקר יהיה מיני מזונות, אלא שכיתר ממניין יטלו ידיהם לסעודה כדי שיוכלו לברך ברכת המזון בעשרה, משא"כ האורחים שלא תמיד נשאים... לברהמ"ז... נוסף על הקושי בנט"י כדבעי", ולמעשה אף הרבי לא היה נוטל ידיו: "משנת תש"א ואילך, בכל שנה ביום י"ט כסלו הכינו גבאי ביהכ"נ סעודה לכבוד יו"ט ואח"כ עלו (מי שזכה להיכנס) להתועדות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע - למוזנות ומשקה - אבל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לא נטל ידיו לסעודה אחרי הנ"ל, להוציא פעם אחת בי"ט כסלו תש"ב" (הרה"ח ר"ל של גרונר). מאידך, בכמה מקומות של ציבור אחב"י הספרדים שהורגלו בסעודות-מצווה גדולות מסודרות ואין חשש כהנ"ל, יש שהחזירו עטרה ליושנה.

חזקה" - אחת בעצמו ושתיים על ידי שלוחיו, או שמשתתף בעצמו בשלושתן כיוון שנערכות בזמנים שונים - בליל י"ט בכסלו, ביום י"ט בכסלו, ובפרט קרוב לסיומו ובאופן שיומשך גם בליל כ' בכסלו⁸) - עם עצמו (בכל עשר כוחות נפשו), עם בני ביתו, עם חבריו וידידיו וכיו"ב - כדי להדגיש עוד יותר שכל אחד ואחד הוא גם משפיע, וכמו שכתוב (בשייכות להגאולה) "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם"⁹.

* הצעות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לאחד מראשוני שלוחיו, בקשר לעריכת התועדות י"ט בכסלו בישיבה¹⁰:

לפרסם מראש את תאריך התועדות ואת סיבתה בקצרה בעיתונות הנקראת על ידי יהודי המקום; להכין מביין התלמידים כאלו שיחזרו מאמר או על-כל-פנים ענין של דא"ח; וכן לסדר קבוצת מנגנים מהם בסדר מסודר, שבוזה תהיה רוממות רוח לתלמידים, ובטח יעורר הדבר ביניהם גם 'קנאת סופרים', וכן יעשה את הרושם המתאים על אנשי העיר והסביבה¹¹.

* אף במוסדות לבנות הציע¹², שינאמו על פרשת החג גם אחדות מהתלמידות, אף שעל-פי הרוב מסייעים להן בעריכת הנאומים, כי חשובה ההשתתפות מצידן, וגם עצם הדבר שהן נואמות - ערך רב לו.

* מסיבות והתועדות י"ט בכסלו שייכות גם לשבתות שלפניו ושלחאחרי¹³.

יום שני,

חג הגאולה - י"ט בכסלו¹⁴

ביום זה לפנות ערב, יצא כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ זיע"א לחירות מבית האסורים ממאסרו

(8 ש"פ וישלח תנש"א.

(9 סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 166.

(10 בעיר מרקש במרוקו, אג"ק ח"ח עמ' קמו.

(11 בקשר לביקורת על הזמנת אישי ציבור שלעת-עתה אינם שומרי תורה ומצוות וכו' לאירועים כיו"ב - ראה תגובת הרבי שנדפסה ב'התקשרות' סוף גיליון ז.

(12 אג"ק ח"י עמ' קצה.

(13 אג"ק ח"ד עמ' סו.

(14 בי"ט בכסלו, לבש כ"ק אדמו"ר בגדי שבת (יומן תשכ"ה אות קנו, 'כפר חב"ד' גיליון 692 עמ' 32).

הלימוד והמעשה גם יחד, ומתוך התלהבות חיות ואור³⁴.

חלוקת הש"ס:

עצם עניין חלוקת הש"ס הוא מנהג קדום בישראל, ובלשון כ"ק אדמו"ר מהר"י צ"ע³⁵: "המנהג הקדום בתפוצות ישראל לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה בכל עיר ועיר, ובמקום שאפשר – בכל בית-כנסת ובית-מדרש על-ידי חלוקת המסכתות". וידועה השתדלות כ"ק אדמו"ר הזקן בזה, וזה לשונו³⁶: לגמור כל הש"ס³⁷ בכל שנה ושנה ובכל עיר ועיר לחלק המסכתות על פי הגורל או ברצון, ועיר שיש בה מנינים הרבה – יגמרו בכל מניין ומניין, ואם איזה מניין קטן מהכיל – יצרפו אליהם אנשים מאיזה מניין גדול, בכל ישונה, חוק ולא יעבור".

כל אחד ישתתף בזה על-ידי לקיחת מסכת אחת. ומה טוב, באם הדבר ביכולתו, לקחת שתי מסכתות או יותר³⁸. כדאי וראוי שההתחייבות על לימוד המסכת תבוא בכתב, וליתן הכתב בידי אחר, שהרי רואים שזה פועל תוספת כוח וזירוז גם אם יהיו קשיים בדבר, ביודעו שיכולים לשאול ולברר אצלו האם אמנם קיים את הבטחתו³⁹. אדמו"ר המהר"ש כותב: "ולכל הפחות צריך כל אחד ללמוד מסכת גמרא בשנה"⁴⁰.

על פי זה נהגו מאז לסדר חלוקת הש"ס ביום חג הגאולה י"ט כסלו. משנת תרס"ג ואילך, מפני אפס הפנאי בי"ט כסלו, הנהיגו בליובאוויטש חלוקת הש"ס בכ"ד טבת – יום ההילולא של רבינו הזקן, ומשנת תשי"ג שוב נקבע המנהג דחלוקת הש"ס [על-ידי הרבי] – לי"ט כסלו⁴¹.

כשהיה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב בזמן חלוקת הש"ס בחו"ל, היה מודיע במברק איזו מסכת הוא

וקבלו עליכם עול מלכותו יתברך. דעו כי ביום הזה כל אבותינו – מהבעש"ט – יהיו בעזרכם. קבלו עליכם ללמוד דא"ח באמת, וחיו. היוהרו מאוד ביום הזה כי קדוש הוא. לחיים ולברכה!²².

נוהגים לנגן (=לזמר) בחג הגאולה את הניגון הידוע על הפסוקים "פדה בשלום נפשי"²³. בתקופות שונות²⁴ הורה הרבי לנגן ניגון זה בהתוועדות, ופעם אחת הורה לנגנו כבר בשבת מברכים חודש כסלו²⁵. אף לסיום ההתוועדויות בתקופת י"ט כסלו, לפעמים היה הרבי, בצאתו מההתוועדות [וגם בשבת קודש הסמוכה וכדומה], מתחיל לשיר "פדה בשלום" או את סיום הניגון "ואני אבטח בך"²⁶.

החלטות טובות: "בקביעות עיתים לתורה הנגלית ודא"ח ברבים, וחיוזוק דרכי החסידות באהבת רעים"²⁷, וכן "בעבודת התפילה ואהבת ישראל"²⁸, ו"בקיום המצוות באור והתלהבות, וכל זה – באופן דמוסיף והולך"²⁹ בג' הקווים לתורה עבודה וגמ'³⁰, בלימוד הרמב"ם, ג' פרקים ליום³¹, לסייע גם בממונו למוסדות רבותינו נשיאינו³², ולצאת ב"קריאה לכל אחב"י שליט"א אשר ליכם ער ל'קול ילד בוכה' – לפעולות נמרצות בהפצת התורה בכלל והפצת מעיינות החסידות³³ בפרט,

(22) היום-יום ח"ב, ממכתב כ"ק אדמו"ר מהר"י צ"ע, י"ט כסלו תרפ"א. המכתב טרם נדפס לע"ע בסידרת אג"ק שלו, וראה שם ח"א עמ' ככב.

(23) עד סוף המומור – ספר-הניגונים, ח"א ניגון נ"ה.

(24) כנון: שיחת י"ט בכסלו תשכ"ב ס"כ, תשכ"ד ס"א, ש"פ מקץ תשכ"ד ס"א.

(25) ראה שיחת ש"פ תולדות תשי"ד ס"א, ועוד.

(26) ס' חג החגים' (להרה"ח ר' מיכאל אהרן שי' זליגואן, ברוקלין תשנ"ט) עמ' 66.

(27) 'היום-יום' דהיום.

(28) אג"ק אדמו"ר מהר"י צ"ע ח"י עמ' שכב, ח"ט עמ' שנד.

(29) אג"ק חכ"ב עמ' עו.

(30) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 182, תנש"א ח"א עמ' 191, ועוד. ומובן ופשוט שבהתוועדות גופא צריך שיהיה ג' הקווין: תורה – לחזוק מתורת רבותינו נשיאינו. עבודה, תפילה – באמירת 'לחיים' כאשר מברכים איש את רעהו. גמ' – לתת לצדקה, ולעודד איש את רעהו (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 166. התוועדויות תשמ"ט ח"ב עמ' 8).

(31) סה"ש תנש"א עמ' 191.

(32) אג"ק אדמו"ר מהר"י צ"ע ח"א עמ' תקנג. ח"ב עמ' תעד.

(33) חוצה – החל מה'חוצה' שבנפשו, היינו שלימוד החסידות, בחינת ה'יחידה' שבתורה שקשורה עם ה'יחידה' שבנפש, חודר בכל מציאותו וכוחות נפשו (שיחת ש"פ וישלח תש"נ).

(34) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חכ"ב עמ' שע.

(35) אג"ק שלו ח"י עמ' א-סב.

(36) אגה"ק ד'ה 'הוכח תוכיח', שבסו"ס התניא.

(37) נוהגין לחלק 'כל הש"ס כולו' גם המסכתות שאין בהן גמרא (כמו זרעים וטהרות), וגם תמיד ומידות (אף שאינן אלא סיפור דברים) – סה"ש תשנ"ב ח"ב עמ' 487 הערה 114.

(38) שם עמ' 491.

(39) שם עמ' 490.

(40) היום-יום י"ח אדר"ב; ובעניינינו, סה"ש תשנ"ב ח"ב עמ' 499.

(41) סה"ש שם עמ' 492. ובמקור: 'תורת-מנחם – התוועדויות' תשי"ג ח"א (ז) עמ' 216.

לוקח⁴².

בחלוקת הש"ס יש כמה עניינים⁴³:

(א) תלמוד תורה של המסכתא אשר לקח לחלקו.
(ב) לימוד המסכתא בתור חלק מלימוד כל הש"ס.
(ג) כאילו לומד (בשותפות) את כל הש"ס כולו. (ד)
נחשב כלימוד בעשרה ויותר. (ה) מקנה ומזכה לכל
אחד ואחד מהמשתתפים חלק בלימודו.

"בטח ידביקו בכותלי בית-הכנסת רשימת
המשתתפים בחלוקת הש"ס, ויהיה לחיזוק ולזיכרון
טוב בהיכל ה', והוא מנהג ליובאוויטש"⁴⁴.

ואותם הנמצאים במקום אשר, מאיזו סיבה
שתהיה, הוא "קטן מהכיל" לחלק כל הש"ס -
מצטרפים לחלוקת הש"ס הנעשית בבית מדרשו
של הרבי ע"י "מחנה ישראל"⁴⁵.

שיעורי תורה: "לשאלתו מה ילמוד בהמעט-
לעת דיום הבהיר... י"ט כסלו... מובן שהלימוד
צריך להיות בתורתו של בעל השמחה והגאולה,
זאת אומרת, תורת חסידות חב"ד, אם בספריו (כמו
ספר התניא, תורה אור ולקוטי תורה) או (ביחד
עם הביאורים שנתוספו) במאמרים ושיחות של
רבותינו נשיאינו"⁴⁶.

בסיום התוועדות י"ט כסלו תשי"ב, קודם ברכת
המזון, ציווה הרבי להכריז "שמי שלא סיים עדיין
את התניא ... יסיימו". ולבסוף הוסיף, שלא-
דווקא כעת, אך שלא יפסיקו בין 'חתן תורה' ל'חתן
בראשית"⁴⁷.

(42) ס' ליובאוויטש וחייליה עמ' 45.

(43) מכתב בשה"ש שם עמ' 497.

(44) ממכתב בשה"ש תשנ"ב עמ' 496. 'בית חיינו', גיליון 117 עמ' 29.

(45) ספר-המנהגים שם.

(46) אג"ק ח"כ עמ' סא.

(47) תורת מנחם כרך ד, עמ' 200. וכנראה הפירוש, שמייד אחר
שיסיימו, גם יתחילו מחדש [ולכאורה גם בזמן המקורי של הסיום,
ח"י כסלו, שייך להתחיל, אף שטרם הגיע זמנו - כמו בשמח"ת
שמתחילים לקרוא 'בראשית']. וראה הגירסא שב'תורת מנחם -

ביום י"ט בכסלו מתחילים ללמוד שוב שיעורי
לימוד התניא (- לשנה פשוטה), מתחילת הספר,
כפי שנחלקו לימי השנה על ידי כ"ק אדמו"ר
מוהרי"צ נ"ע.

תחילת הלימוד היום צריך להיות בעניינים
שהזמן-גרמא, ולכל לראש ב'לשון הרב' שבתחילת
לוח 'היום יום' (במעלת יום י"ט בכסלו. ואפשר
למצוא בו שייכות לכל יום, גם כשאין הקביעות
מתאימה, ובפרט כאשר יהיו 'מונחים בזה')⁴⁸.

שחרית: בעבר, כשעדיין לא התפשט המנהג
לטבול במקווה בכל יום, היה י"ט כסלו מהימים
שבהם הקפידו לטבול: 'חסידים נוהגים לטבול
לפני תפילת שחרית די"ט כסלו, כמנהג המקובל
מחסידים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט, שבערב
שבת ובערב יום-טוב, כמו גם בשבת ויום-טוב
שחרית טובלים במקווה"⁴⁹.

אין אומרים תחנון.

יום שלישי,

חג הגאולה - כ' בכסלו

יום (ועיקר) ההתוועדות - ראה דברי הרבי
לעיל בראש לוח זה.

אין אומרים תחנון.

בימים אלה מתחילה ההכנה לעבודה דימי
חנוכה, החל מלימוד הלכות חנוכה, הן בנוגע
לעצמו והן בנוגע להזולת⁵⁰.

התוועדויות' תשי"ב ח"א עמ' 200.

(48) שיחת ליל י"ט בכסלו תשמ"ט ס"ב ('תורת-מנחם - התוועדויות'
ח"ב עמ' 4), ועיי"ש במעלת לוח זה בכלל, ואכן רבים מאנ"ש נוהגים
ללמוד כסדרו מידי יום ביומו (וידוע שהרבי הקפיד שידעו אותו),
בציבור או ביחידות, ולסיימו ולהתחילו מחדש היום.

(49) סה"ש תש"ב עמ' 19. הובא בספר-המנהגים.

(50) התוועדויות תשנ"ב ח"א עמ' 393 (מוגה) הערה 58.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש